

Mahjas weesis.

Makša ar peesuhstičanu
par pasti:

par gadu 1 rub. 60 kap.
" pufgadu 85 "

Makša beš peesuhstiča-
nas Riga:

par gadu 1 rub. — kap.
" pufgadu 55 "
" 3 mehnefči 30 "

Mahj. w. teel isdohts fest-
deenahm no p. 10 fahloht.

Makša
par fludinastichanu:
par weenas fleijas smaltu
rakšu (Petit)- rindu, jeb
to weetu, to tahda rinda
eenem, makša 10 kap.

Redakcija un ekspedizija
Riga,

Ernst Plates bilšču- un
grahmatu- drustawā pee
Pestera basnijas.

Ernst Plates, Mahjas weesa ihpašneeks un apgahdatajs.

Mahjas weesis isnahk ween reis pa nedeku.

№ 7.

Sestdeenā 17. Februari.

1879.

Mahditajs.

Saunatahs siņas. Telegrafa siņas.
Sefšemes siņas. No Rigas: semlohpibas-beebriba. Pahr trichinehm.
Krahpfšana. Landrahtu tolegijas spreedums. No Jelgawas: nejauscha nahwe.
No Puhneem: jagfšana. No Dinaburgas: sahdbiba. No Kreizburgas: tal-
muda litums. No Peterburgas: flimiba. No Rijevas: sweija. u. t. pr.
Ahrfemes siņas. No Mahjijas, no Wiņas, no Lembergā. u. t. pr.
Kahda wehtriba ir mešča fastanahm un ohsolu shlehm faimneeziba. u. t. pr.
Beelikumā: No nabadsibas — laime un preela. Graudi un seedi.

Saunatahs siņas.

No Rigas. La no Peterburgas ščo treschdeenu atnah-
luse siņa (šo ari šaweem lastitajeem pašneedsam šchini numurā),
ka Peterburgā kahds zilweks, wahrdā Prokofjewš, efoht ar Ast-
rachanes fehrgu fašlimis, istrauzeja ari Ridsineekus; bet is-
trauzesšana ir bijuse welta, jo zetortdeen pa telegrafu atno-
za siņa, ka Prokofjewš naw wis fašlimis ar Astrachanes fehrgu,
bet wixam ir peemetufehs prašta neshchihstibas fehrga. (Sta-
tees šchi numura telegrafa siņas.)

— Šchini nedelā Rigaš tuwumā tika schihdeem atraimi
kahdi 11,300 zigaru, kas bija beš banderoles un tapehž ir
konterbande. Schihdi bija gribejuschi tohs konterbandes ziga-
rus us semehm west un tur pahrhoht.

Pastes buhščana. Rā šchejeenas awises sino, tad makša
par wehstulu suhtičšanu kilščoht pamasinata. Rā lastitajeem
sinams, tad par wehstuli, kas nebija par lohti žmagaka, bija
jamakša 8 kapeikas jeb pastmarla par 8 kapeikahm ja-ustlipina.
Tagad buhščoht makša masaka, prohti 8 kapeiku weetā buhs
til jamakša 7 kapeikas. No 20ta Merza šchi jauna makša
stahfees špehka.

No Lihwan-Šaunas muiščas mums peenahzis šchahds
behdigš sinojums: Tai 12tā Februari nakti us Rigaš-Dina-
burgas dselszeta starp Drepes un Lihwanes stanzijahm no-
tikahs šchahds nelaimes atgadijums: kahds Lihwan-Šaunas
muiščas pušis, kahdus 27 gadus wezs, kas Krihzburgā bijis,
un atpatal kahjahm gahjis pa dselszetu, tika minetā nakti no
maschines fabraukte. Nelaimigais atšahja behdigu atraitni ar
masu behrnianu. Deems lai pašarga katra zilwela želus no
nelaimes un lai apschelohjāhs par nabaga atraitni un masu
behrnianu.

F. C. B.

No Nehwales. Rā „Golosam” no Nehwales teel sinohts,
tad kahdā tureenās alus bruhsti fašlimušchi sešchi strahdneeki.
Slimiba bija pawifam sweschada, kahdu lihds šchim tureenās
ahrstes nebija ewehrojuschchi. Slimneekem peemetahs drudšis,
wini šahla went un padufes un kallis uspampt. Laudis

jaw šahla baiditees, waj minete flimneeki ne-efoht ar mehri
fašlimušchi. Turpmak israhbijahs, ka kauschu bailes ir biju-
ščas weltaš, jo flimneeki tika wisi isahrstei, kas nebuhtu no-
tizis, ja flimneeki buhtu ar mehri fašlimušchi. Ari ahrstes,
kas flimneekus ahrsteja, issazija, ka flimiba ne-efoht nekahda
lihbiga fehrga, no mehra ne dohmaht. Rā is šchi atgadijuma
redsams, tad laudis no mehra tā šabaiditi, ka tuhli dohma-
jahs, ka kahds ar mehri jaw fašlimis un miris, ja kahds
pahris zilweku ahtri nomirsi.

No Anglijas. Tagad Anglu awises pašneeds plaschatas
siņas pahr to kautinu, kur Zulu-eeschi Anglus šakahwa. Šb-
sumā ari šchē pašnosim kahdu drusžianu. Kad Zulu-eeschi
bija Anglus pahrwahrejuschi, tad wini šahla tohs breešimigi
mohziht. Angli tika stahwus us šchekhepem usdurti. Wini
newareja ne us kahdu wihsi wairs pretotees, wini tā šakoht
tika no Zulu-eeschu pulkeem nospeesti. Angli žil ween wareja
ar bajonetehm preti turejahs. Kauschanahs til ilgi pašahweja,
lihds wisi baltee bija aplauti.

Rā kahda Londones awise sino, tad jaunais prinzis Napo-
leons dohščotees ar Anglu kara-žugeem us Afriku, lai waretu
pret Zulu-eescheem lihds ar Angleem karoh.

No Batumas. Rā no tureenās teel sinohts, tad tee fungi,
kas Losowas-Sewastopeles dselszetu taisijuschchi, tagad usneh-
mušchi jaunu dselszetu taisiht, kas no Batumas wedihs us
Kreewijas widus gubernijahm. Wini ari eefneeguschchi jaw
luhğščanu pee zeta-ministerijas, lai wineem waijadšigo atkau-
ščanu dohtu preekšč mineta dselszeta buhweščanas. Ja
šchis žekšč tiks gataws, tad buhs taisna šaweenoščanahs
pa dselszetu us Afiju.

Telegrafa siņas.

Tai 15. Februari pulksten 6 no rihta nomira leel-
firsšs Wiatschewslaws Konstantinowitsch.

No Peterburgas tai 15. Februari. Rā „Новое Время”
sino, tad finansministeris Greigs, kas bija fašlimis, tagad til
tahtu atwefelojees, ka drihsumā šawas amata darisčanas wa-
reschoht atkal usnemt.

— Rā dsird, tad Prokofjewa flimiba ne-efoht wis Ast-
rachanes flimiba, bet par praštu neshchihstibas fehrgu (Syphilitis)
israhbijuheš. (Statees to sinu no Peterburgas.)

Geschiedemes sinas.

No Rigas. Deentwibus-Widsemes semkopybas beedriba notureja tai 5ta Februari politechnikas jaunā peebuhwē fatwu 105to fapulzi. Sapulze tika pehz jaunās peenemtahs lahrtibas ar preefshlāfshānam atklahta. Mescha sinaschanas dozents, pilsehtas mescha lungs G. Ostwalds tureja runu pahf fargajameem mescheem. Pahrspreeshama leeta atrada jantru apfpreeshānu, pee luras peedalijahs profesori Limentahs, Malchers, barons Manteufels, profesors J. v. Siewers un runatajs pats. Behz apfpreeshānu pabeigshanas gabja pee kafes pahrluhku (rewidentu) wehleschanas un eeweheleja tohs lungs W. v. Löwis is Berku muishas un architektu J. Baumani. Jautajeenu lahbitē bija eemesti dlwi jautajeeni, weens jautajeens simejahs us mehslu ee-arschānu un us dšil-arschānu un ohts us etas rauscheem. Us pirmo jautajeenu atbildeja profesors J. v. Siewers un us ohtu profesors Thoms. Mehslus wajagohht apart gluschi, bet fekli, 3 lihds 4 zolli dšili, zaur to tee ahtri un weenadi fapuhst. Ne-aparti mehfi atdoht fatwu dregnumu un flahpelli gaisam un nepuhst; dšili ee-arti mehfli atkal ilgu laiku nepuhst. Dšil-arschāna teel isdarita tilai rudeni, lai seme preefsh fehshanas spehtu isruhgt. Preefsh fehshas semi arweenu wajaga til fekli apstrahdaht, zil fekli ween eespehjam. Profesors Thoms peekohdinaja, lai lohpus nebarojohht ar fapelejuscheem etas rauscheem. Ja uhdeni, lura rauschus eemehrzoht, lakmus-papihris tohpohht eesarlans, tad rauschi esohht pawisam flahdigi, it ihpafchi, ja tohs leelakā mehri lohpeem dohdohht. Tad wehl bija jautajeens, waj lokomobiles ar stahweem jeb guloscheem latleem esohht labaki leetojamas. Scho jautajeenu isskaidrohs nahlofshā fapulze.

R. L.

Pahr trichinehm. Daschreis ahrsemes awises sino, la daschi zilweli faslimufchi un pehz tam mirufchi, tapehz la bija ehbuschi zuhlas gatu, lura bijuschas trichines. Pee mums lihds schim tabda faslimschana nebija notikufe, bet tagad deemschehl tas notizis. Ap seemas-fwehtleem lahda pee Weischu dambja buhdama mahja bija weesibas un starp ziteem ehdeeneem tika weeseem pasneegts newahrihts schinkis. Janwari faslima pats nama-faimneeks un lahdi is wira familijas lohzeleem. Gesahkumā dohmaja, la flimneeki faslimufchi ar karfonti, bet wehlat ahrsties atfina, la wiri faslimufchi ar trichinu flimibu. Rā prohtams, tad schis notikums laudis sabaidija, tā la daschi baidahs zuhku gatu ehst. Ar leelinaschanas glahsi (mikroskopu) war redseht, waj zuhlas galā atrohnahs trichines waj ne; bet katram jaw naw tahdas glahses pee rohlas, la waretu schinkli ismelleht. Lai no trichinu flimibas waretu issfargatees, tad teel lahdi padohmi dohti: 1) schinklus wajaga, pirms wirus schahwe, labi fahliht un tad wisu masal 10 deenas no weetas schahweht. 2) Zuhlas gatu, weenalga waj schinkis, waj desa, nedrihtsi zitadi ehst la kreetni ihwahritu jeb fazeptu. Smalki ismellejohht ir atradufchi, la trichines teel nonahwetahs, ja wirahm karstums japanes no lahdeem 70 grahdem (uhdens fahl wahritees, tad 80 grahdi karstuma), bet schē klahst japeemin, la gaka, leelōs gabalōs wahrita jeb zepta, wifjauri to wajadfigo karstumu preefsh trichinu nomēhrdeschanas nefafneeds, tapehz drohshibas beht wajaga gatu masalōs gabalōs fagreest, tad wiru grih wahriht jeb zept.

Krahpschana. Rahda krahpschana daschreis teel isdarita

us Rigas turgus, to peerahda schahds atgadijums: preefsh lahdam deenahm no-eet lahda gaspafcha us turgus un nopehrt few puffchaka (30) ohlu un preezajahs, la til labas ohlas dabujufe, jo wifahm ohlahm bija tihras, baltas tschaumalas, it la buhtu nupat isdehtas. Bet winai bija wihlees, ohlas bija wifas wezas, neweena nebija deriga. Mineta gaspafcha ar fatwu kaimineeki fatikusehs, tai stahstija fatwu atgadijumu. „Ro juhs brihnatees,“ ta atteiza, „waj juhs nesinat, la tahs ohlas, lurahm lohti baltas un tihras tschaumalas, ir ihsti tahs wezahs, jo pahrdewejas tahs wezahs ohlas nomasga ar pulir-uhdeni, zaur lo tahs dabuhn baltas, tihras tschaumalas“.

Widsemes landrahtu kolegija nospreedusi usdoht aprinku baku pohteschanas komitejahm, lai tahs gabda pahf wefelibas lohpschānu us semehm, it ihpafchi lai tahs strahda pret fcharlaku un disteriti (kalla aispampschānu), las tagad Widsemē plohsahs. Baku pohteschanas komitejas fastahw apafsch aprinka deputirta un brugu lunga preefshneezibas no aprinka pilsehtas galwas, aprinka pilsehtas polizejas rahtskunga un aprinka ahrsta. Landrahtu kolegija ari wehlahs, lai tiltu jeltas draudschu wefelibas komissijas, las stahwetu apafsch baku pohteschanas komistjahm un lurahm gubernas preefshneeks lai dohtu preefshkrastus.

No Telgawas. Rā no turrenas teel sirohts, tad schahda peepescha mirschana notikusi. Tai 9ta Februari Lindes weefnizā pee galda peepeschi nomira Dscheimeles mahzitajs Dskars Kawals (Buses mahzitaja dehle). Winsch bija pilnōs spehka gadōs. Winsch jutahs pilnigi wefels, tad pee weefnizās galda sehdeja un lamehr ar lahdu arendatoru is fawa apgabala runaja, tē nahwe winu nejauschi pahsteidsa. (Meis par nejauschu mirschānu runadami schē peeleeekam to siru, la Warschawā superintendents (superdente) Spleshinkis, lamehr bafnizā lahdu pahru laulajis, peepeschi nomiris.)

No Puhneem. Laikam, mihto „Mahjas weefi,“ wehl itnelad kaut lahdas sinas ziteem tautescheem, Kursēmē un Widsemē nebusi no schejeenes nesis; scheitan ari tu tilai reti lahda weetā paspahri atrohdī, jo la tumshas darbu atklahjeis un norahjeis wari tu tilai lahdu lauschu widū mahjokli atrast, luri wifadus tumshas darbus atmet un zil ween spehdami nemahs tā dšihwoht, la schē laiki to pagehr, las muhsu Latwu-kautai pawisam zitadu nahkamibu apfohla. Tē par peemehru pastahstischu par lahdu sahdsibu, lura nesen tika pasrahdata. Tai nakti no 31ma Janwara us 1mo Februari bija lahds neletis zaur lohgu eelausees pahrtaitā bruhschā-ehla, lura ir eerikteta fweesta maschina ar firgeem un uhdeni dsenama un issahsis lahds peezus pohdus fweesta, lai gan saglim melle stingri palat, tad tomehr wehl naw isbewees pehdas fahsiht; tihri nefaprohtami ir, la daschā weetā Kursēmē laudis pahrlēkam sagshānai un wifadai zitai neleetibai nodohdahs.

Wehl par lahdu eeradumu buhtu japeemin, lahdi no waldischānam Widsemē pawisam tohp noleegti, prohti beramas jeb lihgstamas-deenas festdeenas notureht. Us tahdu wihsi wifa festdeenas nakts la ari wifa fwehtdeena lihds pirmdeenas rihtam tohp ar dserchānu un plehschānohs pawadita, jo lamehr ziti bafnizā kalpo Deewam, daschi dser pa krohgu blausidamees, welnam un brandwihnam kalpodami. Buhtu wehlejam, la no waldischānas buses taptu noleegts lahds deenas festdeenas notureht, jo tad us tahdu wihsi fwehtdeenas fwehtschāna netaptu til daubs fagahnta. J. Behrsch.

No Dinaburgas. Tai 1mâ Februari tapa Grivlas skohla, lamehr mahzitajs ar behrneem rihta luhgſchanu tureja, no kantohra lahdes ſkohlas nauda lihds 600 rubleem iſſagta. Kantohri war ee-eet zaur trim durwim; diwas ir bijuſſas aiſſlehgatas, tahs treschahs, zaur kuzahm kufnâ eet, ir bijuſſas walam. Kufnâ ir abi ſulaini bijuſſchi, teem mahzitajs iſeedams fajjis, lai apwalke, la ſweſſchi zilweſt ne-eenahl, lamehr patš luhgſchanu noturehs. Bet pehz tee abi ſala, la neweenu ſweſſchineeku ne-efoht redſejufchi. Polizeja wiſas malas iſmelleja, bet nelo ne-atrada. Abi ſulaini ir tapuſſchi apzeetinati, bet pehz atkal walam palaiſti; jo pee wineem nelo naw atraduſſchi; abi ir atlaiſti ſaldati, weens ir Latweetis, ohtris Pohlis.

To peekibeenu preeſſch jaungada abrauzis kahds ſaimneeks no L. ar ſawu meitu Dinaburgâ. Weens puiſis, las meitu par bruhli turejis, pazeenajis tehju un meitu weenâ weefnizâ. Dhtrs puiſis ari us to meitu dohmajis, tas ar duſmahm us to pirmo ſſatijeſ. Wafarâ mahjâs brauzoht abi B. krogâ fatiſuſchees, ſahluſſchi bruhſtes deht bahrtees. Birmais puiſis ſamanâs ſehdedams teizis: „Tu wari danzoht, la tew tihl, bet Tu wiau nedabuſi.“ — Tas ohtris iſrahwis no ragum malkas lihzi un ar to pirmajam dewis par galwu, un atſitis auſi ar ſchohſta kaulu. Mahjâs ziti wiau gan dſihwu pahreweduſſchi, bet drihſ tad ari heidſees. La meita neweenu no teem ne-efoht par bruhſtganu turejuſi.

Bezais Mahrſinſch.

No Kreizburgas. Kahds ſchandarms ſahſtija, la Abraâma deht ſawus talmuda ſikumus zeeti tura. Tur ſahw rakſtihts: „Kas ſawu brahli nodohd, tam buhs nokautam tapt,“ un tas preeſſch ſeemas ſwehtkeem buhtu notizis.

Tas bijis ta: Tai wafarâ, kad ſchabas beiguſſchahs, geibejis kahds nabaga ſchihdelis tehju dſert, aiſgabjis ſchihdu weefnizâ, kur tehju pahrdohd; tur atradis wairak la trihſdefmit ſchihdus lohpâ, pahris dſehrufſchi tehju un tee ziti nopeetni runajuſſchi; wiſſch teem uſſauzis: „Kâ drihſſtat juhs miniſtera pawehleſchanai preti dariht, jo tas ir aiſleegts, til daudſeem par nakti lohpâ beedrotees.“ Ziti atbildejuſſchi: „Ah du haſer frejer.“ Un tad drihſ wiſi iſgahjuſſchi. Wiſſch ſawu tehju iſdſehris un tad pahrgahjis mahjâ. Pehz kahda brihſſcha atneſis kahds puika zedeli no rabinera un to dohdams fajjis: „Steidſees! wiſſch tewi gaida.“ Tuhlit wiſſch gahjis tam puikam lihds; tur atradis tohs paſchus un wehl zitus ſchihdus ſapulzejuſſchahs. Rabiners praſſjis: „Waj ſchê ari miniſtera ſikumi aiſleeds ſapulzetees?“ — Wiſſch atbildejis: „Warbuht ari, kad beſ kahdas ſwehtas leetas lohpâ pulzejahs, jo par nakti pullâ beedrotees ir aiſleegts.“ Tuhlin winam ziti ozis ſplahwuſſchi un ſitufſchi, ziti eenefuſſchi ſahrku, wiau ſaſehjuſſchi un gribejuſſchi ſahrkâ eelikt. Nabadſinſch ſawu nahwi preeſſch ozim redſedams, ſauzis no wiſa ſpehla pehz palihga. Wina ſauſſchanu bij iſdſidufſchi aplahrt ſtaigataji waktneeki, tee wiau iſglahbuſſchi. La leeta ir teefahm nodohſta.

Bezais Mahrſinſch.

No Peterburgas. „Waldivas wehſneſis“ paſneeds ſchahdas ſinas: Tai 13tâ Februari tika Michailowa ſlimnizâ profefora Botkina ahrſteſchanaſ nodatâ atweſis ſemneeks Proſowjewſ, las weegli bija ſaſlimis ar kahdu ſlimibu, lo profefors Depners 1877tâ gabâ bija Aſtrachanê apluhkojis. Pee ſlimneela parahdijahs ſlima buhſſchana un ohtrâ deenâ winam kreifâ paduſe eemetahs augonis, las tai 10tâ Februari uſ-

truhla. Tai 12tâ Februari ſlimiba atſahlahs un jauns augonis ſahla labâ paduſe augt; tai 13tâ Februari ſlimneekam peemetahs drudſis un iſſitumi parahidjahs uſ meefas. Profefors Botkins ſcho ſlimibu tura par weeglu ſaſlimſchanu ar Aſtrachanes ſlimibu. La ahrſteſchanaſ nodato, kuzâ ſlimneeks atrohnahs, ir pilnigi no ziteem noſſchirta un preeſſch ſlimneela apluhkoſſchanaſ ir 1 ahrſte, 2 ſtudenti un 2 ſlimneeku lohpaji. Slimneela leetas tika ſadedſinatas un wiſi 48 zilweſt, ar kuzeeem Proſowjewſ (ſlimneeks) lohpâ dſihwoja, ir iſ Peterburgas iſweſti un ihpaſſchâ preeſſch tam taiſtâ, apluhkoſſchanaſ namâ eelikti; wiau leetas tur ari noweſtas, kur tahs tiks zaur ſahloſſchanu no lihpiguma tihritas un ja wajadſigs, ſadedſinatas. Schis nams teel uſ 42 deenahm noſſchirtſ. La nama data, kur Proſowjewſ par nama-puiſi deeneja, teel zaur ſahloſſchanu tihrita, lai to waretu iſdariht, tilſchoht lihdsſchinigeem eedſihwotajeem ruhmigati dſihwoſſki eerahditi. Bahr Proſowjewâ ſlimibu tiks iſ deenas ſinohts.

No Rijewas teel ſinohts par ſchahdu atgadijumu: Kahds kungs bija ballê bijis un no balles pahrnahjis, bija guleht nolizees, bet ohtrâ rihtâ wiau newareja uſmohdinahſ. Wiſſch guleja la nomiris, neluſtedamees gultâ. Tikai brihſſcheem wina pſeſti druſſzin rauſtijahs un wina waigu gali bija druſſzin eefarłani; turklahſ ari wina meefas zil nelo ſitumu rahdija. Wiſas ſchihſ ſihmes uſ tam ſihmejahs, la wehl dſihwiba laikam meefas atrohnahs. Scho buhſſchanu ne-eewehrodami eelika mineto fungu ſahrkâ un ſahrku nolika baſnizâ. Walodas pahr ſcho notikumumu iſpau dahs drihſ pa wiſu pilſſehtu un daudſ zilweſtu iſ deenas gahja uſ baſnizu, lai dſihwi iſlihtdamohs lihki waretu apluhkoht. Pehz wairak deenahm lihkis nebija pahrgrohſſijeſ. Beidſoht uſ ahrſtes noſagijumu lihkis tika paglabahſ.

No Charkowas. Kâ „Waldivas wehſneſis“ ſino, tad tai 9tâ Februari wafarâ kahds nepaſiſtams zilweſt ſchahwis uſ Charkowas gubernatoru, firſtu Krapotkinu, kad tas (prohti gubernatore) no balles uſ mahjahm brauzis. No ſchahweena gubernatoreſ ſtipri eewainohſ. Kâ tai 11tâ Februari teel ſinohts, tad zeribas maſinajotees, la gubernatoreſ firſis Krapotkinſ no ſchahweena iſweſelofeſes. Pehz noſeedſneela teel ſin-gri mellehts.

No Wolgas apgabala. Kâ laſitajeem ſinams, tad tanis gubernijâs, las pee Wolgas leelupes atrohnahs, daudſ nodarbojahs ar ſweijoſſchanu, ihpaſſchi Aſtrachanes gubernijâ, kur wiſu wairak ir ſweineeki. Jaw preeſſch gadeem kahds mahzihts wihrs uſ tam norahdija, la no ſiwju atleekahm, kad tahs ſapubſt, teel gairſ ſamaitahſ un zaur to war lihpigas ſehrgas iſjeltees. Tagad kur Aſtrachanes gubernijâ bija mehriſ iſzehlees, ihpaſſchi tahdâs weetas, kur ir ſiwju turgus, tagad paſneeds „Golofs“ ſchahdu ſinu.

Wataga noſauz tahs weetas, kur ſiwis teel preeſſch pahrdohſſchanaſ ſagatawotas. Pee weenas watagas peeder plohtis, lai ſiwis waretu no laiwahm iſlahdeht un tur (uſ plohtis) iſtihriht, un ſemê eeraktis pagrabs. Schinis ſemê eeraktis pagrabs ſahw ſileſ ar ſahlijumu (4 dasas uhdena un 1 data ſahle), kur iſſchêrſtahs ſiwis teel eeliktas. La leelala nebuſſchana ir ta, la ſahlijums, lo daudſ reiſ wajjadſetu atjaunoht, paleek gadu un ilgati ſileſ ſahwoht un beidſoht pil-dahs ar ſiwju atleekahm, las no eeliktahm ſiwim atkriht. Daſſch-reiſ ari ſahlijums, kad tas par nederigu pagrabs iſrahdijahs, teel iſleekohſ preeſſch maſu ſiwju ſahliſſchanaſ. Kad ſahli-

jums wairis naw derigs, tad wiru wahra un wahroht dabuhn ta nofaukto „tauflu fahli,“ kas ir netihra un nelahgi fmirb. Taks is filehm isnemtas siwis teel us dehleem isliktas un no jauna ar fahli aplaititas; sçe winas fawu fulu islaisch, kas atkal fahlijumâ pahrweherschahs, un tad winas teel gaisâ schabwetâs. Naw jabrihnahs, ka zaur tahdu buhschanu pat frischas siwis war peenemt stahdigas, pat gistigas ihpafschibas. Sinams ir ari gohdigi siwju luptfchi, kas fahlijumu waijadfigâ laikâ atjauno un fawâs fahlijuma filâs nelahdus puwurus ne-atstahj; bet deemschehl schahdu kreetnu wiru naw wifai dands. — Pee watagahm teel katli preefsch siwju tauflu un trahna warischanas semê eemuhrehti un preefsch ustraugeem, trahna wahritajeem, kawara taistajeem un ziteem strahdnee- leem un preefsch fahls usglabaschanas teel schluhni usbuh- weti; beidscht teel ar mahlu buhdinas, kas pa leelakai datai semes alahm lihdsinajahs, tur ustaititas, tur peenemtee strahd- neeki und sweijneeki miht. Gaisâ tahdâs weetas zaur leelu siwju atleefahm, kas ismehtatas, zaur trahna wahrischanu un puhstoschu fahlijumu ir famaitahs un fmirb. Upju wata- gâs pee Wolgas ari paschi strahdneeki pee fawas wefelibas teel apflahdeti, semju buhdinâs dshwodami, tapat atkal sweij- neeki, kas sweijodami nereti lihds widuklim uhdeni stahw. Lai gan wini ahdas drehbes walka, tomehr wehlah dabuhn kaulu fahpes un augonus, kas nemas negrib aisdshht. Jaw preefsch 8 gadeem tika preefschâ likts, ka mahlu-buhdinas buhtu ais- leedsamas, pee strahbaschanas tahdi nebuhtu peelaischami, kas naw wezaki par 15 gadeem, fahlijuma uhdens buhtu waija- dsigâ laikâ atjaunojams, fahls-tulle preefsch sweijneekeem buhtu atzetama un desmit weetas patwehruma nami ustaitami, tur flimneeki waretu lohpschanu un ahrstefchanu atrast. — No Astrachanes sinodami waram wehl schahdu sinu pasneegt. Kad Prischibinas zeemâ jaw 42 deenas naw neweens no jauna ar mehri faslimis nedf miris, tad general-gubernators Loris-Melikows ir pawehlejis, ka minetâs zeems no karante- nes atswabinajams. Tapat pehz kahdahm deenahm tiks ka- rantenes eeflehgschana atzelta Nikolstas un Starizas zeemds. Kâ is schihs sinas redsams, tad mehri minetds zeemds pa- wifam ismihzinahts, jo zitadi karantene nebuhtu atzelta.

Ahrsemes sinas.

No Wahzijas. Wahzijai, ihpafchi Wahzijas armijai nahwe leelu stahdi nodarijuse: flawenais kara-wadonis grâs Noons nomiris. No scha kara-lunga dshwes gahjuma ari faweem lastitajeem kahdas sinas pasneegsim. Feldmarschals grâs Al- brechts v. Noons ir tai 18tâ Aprili 1803schâ gadâ Plaus- hagenâ pee Kolbergas dshimis un 1821mâ gadâ eestahjees par wirsneeku Pruhfchu armijâ. 1859tâ gadâ Noons bija jaw general-leitnanta kahrtâ un tai paschâ gadâ winfch usnehma kara-ministeriju. Tiklihds Noons bija kara-ministeriju usneh- mis, kad winfch tuhdat pehz lehnina wehleschanahs fahla armiju jaunâ kahrtibâ eegrohsht. Tas ari Noonam pilnigi isdewahs, lai gan eefahlumâ winam dands un fihwu preti- neeku bija. To leelako flawu winfch eepelnijahs Pruhfchu- Frantschu karâ. Sawas beidsamâhs muhscha deenas winfch pawadija fawâ muhschâ Neuhsch pehz tam, kad no wifseem walsts amateem bija newefelibas deht atlahpees.

No Berlines. Politikas prateji beidsamâ laikâ walsts fa- pulzes spreeschanas eewehrodami, nahfufchi pee ta gala-spree- duma, ka Wahzijai politikas leetas gaidama stipra pahrgroh-

schana. Kahda fchi pahrgrohshchana buhs, to schim brihscham newar nofajiht. Bismarka preefschlikumi leelu pahrspreeschanu un fihwu pretoschanohs walsts-fapulze fazehlfufchi. Kahdi sçee preefschlikumi ir, waj walstei ua tantai par labu jeb ne, pahr to wehl politikas prateji naw fawâs dohmâs weenojufchees. Ziti faka, ka Bismarks kâ arweenu tâ ari tagad tohs deri- galohs preefschlikumus fastahdijis un ka daschi wina preefsch- likumus par derigeem ne-atfihstohht, tad tas tapehz tâ esohht, ka tee ne-isprohhtot Bismarka smalku politiku. Ziti atkal zi- tadi spreesch. Tee dohma, ka Bismarks ar faweem preefsch- likumeem buhschoht wihlees. Waj Bismarks ar faweem preefschlikumeem panahls balfu wairumu, to gan tagad ne- war sinahht, bet pa datai dohma, ka Bismarks nahls pee balfu wairuma, jo winam ir leela ustiziba.

No Bihnes teel sinohs pahr schahdu atgadijumu: Preefsch kahdahm deenahm tika Bihnes pilsehtâ aifflahgtâ kahds tâ nofauktâis spehtu namâs, tur kahrtis us leelahm naudas sumahm spehleja. Scho spehtu nama aisleegschanu jeb aifflahgschanu pasinodama kahda Bihnes awise pastahsta schahdu preefsch kahdeem 70 gadeem notikuschu atgadijumu Sakschu semê. Ap to laiku tur bija wifas spehles aisleegtas, us kurahm war us naudû spehleht, tâ par peemehru kahrschu un kaulinu spehle. Wifas weefnizas un leohgi tika dandskahrt pahrraudsiti, waj tur neteel spehlehts. Kahdu wakarû schandarmu-pahrhufkotaji eenahht kahdâ zeema weefnizâ. Teels pulks tureenâs bagatako semneeku sehhd pee galda, katram alus glahse preefschâ. Galdus widû leela tschupa naudas. Wifâ stahw klusi, ne wahrda ne- runadami. Kahrtis un kaulini naw redsami. Kâ nu sçee wareja us naudû spehleht? Katriis dalibneeks is fawas glah- ses uspilinaja alus pileenu us galbu. Pee kura dalibneeka alus pileena muhscha pa preefschu peenahza un no ta dshera, tas bija to naudas tschupu galdus widû winnejis. Schis atgadijums tika no pahrluhkeem teefahm pasinohhts un teefas nofpreeda, ka schahda spehle kâ naudas-spehle esohht ais- leedsama.

No Lembergas kahda ahrsemes awise sino tâ: Kahds 70 gadus wezs schihs, wahrda Beirezs Fischeers, bija ilgaku laiku flims un kahdâ peektdeenas wakarâ winam krampis peeme- tahs un winfch bija beigts. Kad nu mireju bija apluhko- juschi un winu par miruschu atsinusch, tad wina paglaba- schanu atlika us fwehtdeenu, tapehz ka festdeenu kâ pa scha- bahm winu newareja paglabahht. Winfch tika pehz schihdu eeraduma us dehteem uslikts un diwi Deewabijigi tizibas brahli pee wina flaitija pahrtarus. Sestdeen ap pulksten 5 no rihta tee diwi pahrtaru flaititaji, kas jaw wifu nakti pee lihka bija sehdejuschi, pamanija ihpafchu kunkstefchanu no lihka pu- fes. Gelam wini pahr scho kunkstefchanu wehl nebija pah- dohmajusch, wini ar leelahm isbailehm redseja, ka lihkis pa- masitinam fahla pazeltees. Kas nu par brihnumu, ka abi pahrtaru flaititaji steigfchus taistijahs prohjam behgt. Weens no abeem pahrtaru flaititajeem no leelahs pahrbihschanahs stipri faslima un drihs pehz tam nomira; turpreti lihkis, kas bija fahjees usjeltees, ir pilnigi atdshwinajees un drihs buhs atwefelajees. Sçhe atkal no jauna peerahdahs, ka schihdu eeradums, tiklihds kahds nomiris, tuhdat aprakt, eelam buhtu pahrtleeginajufchees, waj mirejs teefcham nomiris jeb tilai pa- miris. Waj nebuhtu derigi, tâ augfcham mineta awise faka, ka teefas schihdu lihkus stingri pahrluhkotu, lai pufmiruschus nepaglabatu.

No Franzijas. Franzijas tautas weetneeku fapulžē nahja pee pahrspreeschanas ūchahds preekschlikums: waj teem, kas lomunes laika zaur ūawu istureschanohs strahpi ispelnijsuūchi, nebuhtu strahpe atlaischama. Bahr ūcho preekschlikumu isjehlahs aūas pahrspreeschanas. Wehlah ūawds ūvreedumds weenohahs, ka ūchini leetā gan kas barams. Waldbiba fashahdija preeksch tam ūewiūchu likumu, kas ar leelu balūu wairumu tautas fapulžē tika peenemts.

No Romas. Lai 10tā Februari pahwestis fanehma pee ūewim kahdus 1000 katolu awiūchneekus is daschadahm tautahm, kuri 1302 basnijas awiūes un laikrakstus laudis laischi. Pee ūchihm awiūehm un laikraksteem strahda kahdi 15,000 rakstneeku. Tripepi lasija preekschā laimes wehleschanas un padewibas rakstu, kura aci bija peemineti tee nopelni, ko katolu awiūchneeki katolu basnijas leetā ispelnijsuūchees. Pahwestis, us tam atbildedams, norahdija us to wajjadūibu, ka katolu awiūehm wajjagoht tahm awiūehm preti stahtees, kas zilweku fabeedribas ūamaitajoht, un winūch teem eewehleja weenprahhibu kristigds pamota likumds un apdohmibu walodā; winūch ūmahdeja tohs, kas us basnijas dūihwes labumeem ūihmedamahs leetas peh; ūawa prahsta isklaidrojuūchi; winūch peemineja tahs teesibas, kahdas basnizai esoht par laizigahm waldbahm un usmudinaja awiūchneekus, lai wini par tam ruhpejotees, ka basniza ūawas pasaudetahs, nupat minetahs teesibas atpakal dabutu, kas wiūahm tautahm buhtu par ūwehtibu un kas bija Italias usplauūchana un Romas ūpohūchumē. Weidsiht pahwehtis wehl awiūchneekus usajzinaja, lai wini zihnotees preeksch teem pamateem, us kureem atbalstahs ūadūihwes kahrtiba un zilweku attihūiba. Awiūchneeku weetneeki pasneedsa pahwestam ūawahktus Behtera graūchus.

No Bulgarijas. Kā no tureenahs teel ūinohts, tad tai 8. Februari ūirts Dondulow-Korsakows atnahja Tironwā un tika ar leelu gawileūcham no laudim apūweizinahs. Nami bija isgrefnoti. Seūdeenu ūirts Dondulow-Korsakows, Deewa luhgūcham noturejis, atklahja Bulgaru tautas-weetneeku fapulži. Wiūi tautas-weetneeki bija atnahluūchi un bes tam wehl daudū Bulgaru is Nihra-Rumelijahs, Tesalijahs un Makedonijahs. Jaw kahdas apūpreeschanas bijuūchahs un jaw diwas partijahs fashahjuūchahs. Ta weena partija pagehr us meeriga un likumiga zela, lai Bulgarija tiktu ar Nihra-Rumeliju un Makedoniju ūaweenota par weenu walūi; ta ohtra partija to ari pagehr, bet wina grib wehl nogaidiht.

Bulgarijas waldbichanas likumi ir ūaralūiti Kreewu walodā un tagad Bulgaru walodā pahrzelti un drukati.

No Tironwas. Bahr Bulgaru tautas-weetneeku fapulžes atklahūcham „Goloūs“ raksta tā:

ūchi deena (fapulžes atklahūchanas deena) ir tiklah preeksch Bulgareem kā ari preeksch wiūeem Balkana puūalās kristigeem ūwariga: wina ir teescham jaunahs dūihwes eesahlumē kristigeem Austrumā. No ūchi laika ūahloht Bulgari ir tautas, kurai ir ūawas wajjadūigas politikahs teesibas. Winu pirmahs ūohlis jaunā dūihwē peerahda, ka wini labaka liktena bija wehrti, kas wineem tagad ari peeschierts. Tironwas komitejas lohjelkeem ir usdohs, jaunohs waldbichanas likumus eewest. Wiūa Ciropa ūlatahs us Bulgaru kreetneem wiūreem, kas Tironwā fapulžesuūchees: wineem ir janodibina jauna Bulgaru ūrtu-walūis. Tuhlūtoūchu azis us wineem ūlatahs, katra pahūlatiūchanahs, pat ta masaka tiks pamanita un aūi pahūūpreesia. Tautas-weetneekem Tironwā wajjadūehs ar leelu

apdohmibu strahdaht un wajjadūehs ruhpiġi no tam ūargatees, ka wini ūawds ūvreedumds ko nenospreesch, kas buhtu pret leelwalūtju galwoschanas nosajjumeem. Kur jaunahs walūis teel dibinatahs, tur walūis-wiūreem ja-eewehro tikai jaundibinajamas walūis labumi, paschu labums ja-aisleeds. Bulgareem tas ja-eewehro, wineem tikai jaluhko us tautas wiūpah-rigo ūlabumu, ne wis katram us ūawu paschu labumu. Kas tagad Tironwā (tautas weetneeku fapulžē) notiks, kas tur tiks nospreests, ar to stahw tuwā ūakara wiūu kristigo liktenē Austrumā. Wiūu pirms ari Bulgaru weetneekem jaūargojahs no tā nosaukteem draungeem, kas tikai ūawu labumu melledami, wineem ar ūawu padohmu peedahwajahs. ūchahdi padohmi ja-atmet, tee us labumu newed. Tautas-weetneekem wajjaga tik turetes pee tehwijahs miūlestibas, tik to dariht, kas paschu walūiei nahk par labu. Lai Deewah wineem pee ūchi gruhsta darba palihds! „Tā raksta „Goloūs“ un winam ari taiūniba, ka Bulgaru weetneekem ir gruhstahs darbs. Turpmah wareūim pahū ūcho buūcham pasneegt plaschakas ūinas.

No Afrikahs. Mas gadahs ir kahds Albschire augdams augahs ar leelu ūwaru eewehrohts. Tas ir ūspartos-ūahie (Stipa tenacissima), kura teel Albschire nosaukta par „Alūa“. Un kas to buhtu dohmajis, ka ta ūahle jeb augahs mums ir lohti deriga! Kas to buhtu zerejis, ka ta mums tik teizamuh rakhstamuh papihru dohs, kā to no winahs ūteebreem taira! Anglu laikrakstis „Deims“ teel us ūcha papihra nodrukahs, kureūch lohti isturigs ir. Pirmo wairumu no ūcha auga aishweda 1862tā gadā kahds Anglu luhgahs us Londoni; 1863ūchā g. tika Dran prowinsē kahdi 21,000 hektaru ūawahkti; 1869. gadā 90,000; 1870tā gadā 370,000 hektaru. No ta war redseht, zil ūchee augi teel isleetati, un zil daudū neteel Albschirei nesinoht pelnas, jo hektars malūa wairak nekā diwas dahderus.

No Egiptes. Londones leelajā museumā atrohdahs tas leelalahs krahjumahs no Egiptes mumijahm; kahdas diwas leelas ūahles ir no tahm peepilbitahs. Ta wiūu wezaka mumija tani peeminetā museumā ir gan no weena no teem pirmajem Egiptes ūehnineem, kuri Wahrawahs tapa nosaukti. ūchi mumija tika 1865tā gadā Londones museumā nolikta un teel kā ta wiūuwairak wehrā leekama leeta no wiūahm tahm museuma leetahm usūlatita. Us ūahrta wahlu bija ta ihpahchneeka wahrdē eegraweerehts: Pharao Mykerinaus. ūchis bija tahs leelahs Egiptes piramides usbuhwetaja mantineeka pehznahjeis, kureūch kahdus 22 gaduūimtenus preeksch Kristus dūihwoja. ūchis ūehninūch, kura pusūatrupejuūchi ūauli un pergamentes wiūūe ūakaltuūi ahda tohy apbrihtoti, waldbija Egiptē pirms wehl Ahbroahms nebija dūimis un tikai kahdus diwas gaduūimtenus peh; tam, kad Mizraims, weza Noaūa dehla dehls un pirmahs no Wahraweem pee ūaweenomiruhūcheem ūehweem bija peepulzehts; uhdens pluhdu augstuma ūihmes tikko wareja buht nodūiūuūchahs; Noaūa ūchirista-lohli us Ararata kalnu wareja buht ūapuwuūchi, kad ūchis wiūh dūihwoja un kā ūehninūch waldbija.

No Kairahs. Kairahs pilūsehtā bijuūchi nemeeri. Kahdi ūinti no deenasta atlaisti wirsneeki bija ministerijas namuh apūstahjuūchi un ar waru tur eekūchā eelausuhūchees un trohūūn ūagehluūchi. Wajjadūeja saldatu pulkus atūault, kas nemeernekus ūawaldbinaja. Kā pa telegrafu ūinas atnahluūchahs, tad Franzija un Anglija us Egipti aishuhtijuhūchi kara-pulkus, lai waretu aishaweht, ka leelahi nemeeri ne-ihjeltahs.

No Persijas. Kā Anglu awise „Teims“ sino, tad uf Persijas galwas pilssehtu Teheranu nonahkufchi 13 Austreefchu un 2 Kreewu wirsneeki, lai waretu Perseefchu kara-pullus eemahziht. Wehl tur gaidohht daschus Kreewu wirsneekus atmahkam, jo Persijas schachs esohht Kreewu waldbibu luhdste, lai fuhloht wirsneekus, kas wina (schacha) jahntneekus labaki eemahzitu kara-deenesta. Kā rahdabs, tad Persijas schachs, sawa kaiminu walste karu redsedams, sahft pais uf karu dohmaht, zitadi winsch teefcham tagad nefahftu sawus kara-pullus likt mahziht.

Rahda wehrtiba ir mescha kastanahm un ohsolu siblahm sainneeziba.

Ir israhdijses, ka mescha kastanas (tahdas kastanas, kas pee mums aug, jo ahrsemes ir ari tahdas kastanas, ko war zilweki ehst) un ohsolu sibles ir derigas preelisch lohpu baribas. Gefahlumā lohpi (tahdi, kas atgremo) negrib kastanas ehst, bet eeradinati wini tahs labprahht ehd un zaur to dabuhn stipru gatu (pee zuhlham speki) un gohwis dohd peenu ar wairak krehjumu.

Ir dewufchi gohwim (peenizahm) 5 lihds 10 un baroktu wehrscheem lihds 20 mahzinas par deenu. Wairak doht naw israhdijses par derigu, jo tad teel fagremoschana krauzeta.

Kad kastanas dohd, tad waijaga par lihdsbaribu doht seenu un falmus ka ari faknu augus.

Kastanas, ko preelisch baribas nem, waijaga faufa weetā ustaupihht, ja eefvehjams, tad dahre isschaudeht, tad kastanas teel smalkas famaltas.

Ari ir kastanas famalufchi, milteem peemaisijufchi un no teem maifi isjepufchi. Schi maife ir israhdijses, kad pa masahm datahm to dohd, par derigu sahli pret mahgas (lunga) wahjibu, pret zehrmehm, dseedsereem, bahlumu, uhdens-kaiti u. t. pr. ihpafchi kad uhdens turigu ehdamo dohd, ka rahzeneus, kartupelus u. t. pr.

Kastanahm lihdsigas, lai gan ar masaku baribas fpehku, ir ohsolu sibles, bet winas newar tahda daudsumā doht ka kastanas. Atahm sibles, ja ne leela daudsumā dohd, der par sahlehm.

Satas un schahwetās ka ari misotas sibles ir laba bariba preelisch zuhlham; aitam nedrihst wairak ka pufmahzimu un wehrscheem ne wairak ka prezās mahzinas par deenu doht un ihpafchi masak, kad dohd faufu ehdamo un dauds wairak, kad dohd satu baribu.

Uf mescha kastanahm (Kofkastanien) sihmejotees raksta kahda ahrsemes awise, ka kastanas ka ari sibles esohht lohhti deriga bariba preelisch aitam. Lohpini, ar scho baribu apradufchi, to labprahht ehd. Kad kastanas ir derigas preelisch lohpu baribas, tad derigs buhtu, kad kastanu lohli fehtmalās, gatuwes malās tiktu eestahditi.

Rahdas eewehrojamas sinas no Krohna-Leijas pagasta.

Gribu zeenigeem lastatajem tahdas sinas pasneegt no pagahjuschu laiku atminahm.

Krohna Leijas zeemi jaw no sen laikeem dshwo tuwās kaiminās, 5 lihds 9 fainneeki weenā zeemā, tur zitam zaur zitu (ulahm) seme dalita.

Kr. Leijas zeemi ir daliti tshetros leolatās apzeematās jeb

apriakās. Pirmais apzeemats jeb apriakis teel faults „Kalna-gals“, kas atrohdahs pee Gaujas un Karules upehm. Tas wahrds „Kalna-gals“ ir zehlees no tam, ka schis apriakis atrohnahs Gaujas augschmalas kraštās, kaut gan zitadi seme ir lihdsena un ka eeleija isskatahs. Dshru apriinki fauz „Leijas-gals“.

Schis apriakis apdshwo Gaujas leijas kraštus, tapehž to wahrdū „Leijas-gals“ ir dabujis. Leijas-gals wehi sawa starpā dalahs: weeni fauzahs „Palatneeki“, oshtri „Melnajee.“ Melnajee, ka leelahs, ir zehluschees no Igauneem jeb no Libweem, to peerahda Igaunu waloda, pee kuras daschi no wineem wehl turahs, lai gan wini naw nelahdi Igaunu walodas prateji. Ari Latweefchu walodu wini tohti pahrgrohša, „u“ par „o“ un „ee“ pat „i“ fauldami. Neween burtus ka pahrgrohša, bet ari daschu leetu nosaufumus, ka par peemehru wini nosauz aitas par „uschahm“ kartupelus par „ohbulim“, besmeri par „strumenti“ u. t. pr. — sinams jaunee, kas ir sflohloti, neween Igaunu walodu atmet, bet ari Latweefchu walodu sahli sfaidraki runahht un zaur to no Melnajeeem atschkirahs. Lihwu zeems (pee Gaujas-upes), kas ka atschkirts wifaplahrt no mescha aprohbeschohts, leezina, ka winsch no Lihweem zehlees, kas fenal schē esohht dshwojuschi. Trefchais apzeemats ir Sahlmaineefchu zeems pee Dirses upes. Tas wahrds Sahlmaineefchi (ari Sahlainneefchi) ir zehlees no tam, kad reis kahds tani apriaki tizis meelohhts ar ar sahli un maifi. Mahja pahrnahlfucham winam prafa, ar to winsch zeemā esohht meelohhts, ka pahrnahjis tuhli dserohht. Tas atbildeja: „Ko tee Sahlmaineefchi, ar sahli un maifi pameeloja.“

Sudaleefchi ir tas zetortais apriakis pee Sudales upes. Leijas-muischa jeb Leijas-pagasts ir to wahrdū „Leija“ dabujis, kad statahs uf to upju wairumu, kas zaur scho pagastu witnodamahs tel, faweenojahs un uf Leiju dohdahs.

Sudales un Dirses upes faweenojuschahs tel zaur Sarkankalna pilssehtinu, tur azu flata tahlumā pee Leijas muischas ar Gauju faweenojahs. Pa Gaujas un Dirses upehm nereti pawafarās teel laisti uf leiju pa tufstoscheem slihpuru, brufu, balku waj malka. Daudsreis schis upes pawafarās pahrpshst un nereti sfahdi padara, slihpurus, balkus un ka prohjam lihdsi panemdamas.

Leijas muischas rohbeschas sawa laika ari bes eewehrojamahm breesmahm naw bijuschas, to peerahda kahds purwis, ko wehl tagad par „kara-laika purwi“ fauz, un wifs tas mescha apgabals, kas pee purwia rohbeschahm atrohnahs, teel faults „mescha sehta.“ Tur wehl reds dauds weetahm drupas par leezibu, ka tur mahjas bijuschas un kara-laikos nopohstitas. Kahds zits mescha apgabals teel faults „tshiganu tatts“, tur kara-laikos tshigani esohht flehpufchees. To paschu peerahda „kapu kalnisch“, kas atrohdahs ta leeljeka mala stary Mengekū un Magasinas-krohgu un ka kihlis eefpedees tai shuhri, kur Gauja usnem Korulas upi. Schis kapu-kalnisch ir no aptahreteem daudslahrt tizis eewehrohts. Tur israfufchi wairak zilweku kausus, sudraba saltas, kara-sohbinus, slintas u. t. pr., zaur to peerahdahs, ka schis kalnisch ir bihts kara-breesmu lehgeris, kur nokantee karewji tikufchi gulditi; tapehž tas wahrds „kapu-kalnisch“ lihds fehdoeen pastahw kauschu mute.

Agraf tumfchi un nemahziti zilweki scho kapu-kalninu ar reebumu un drebuteem usluhloja, neween tadeht, ka kara-breesmas tur bijuschas, bet tadeht ka spohki ihpafchi pa naktim tur rahdotees. Netruhka ari tahdu, kas leezinaja, ka paschi tikufchi malditi un baiditi, newis no miruscho karewju dwehselehm, ka wineem schlita, bet fihwaja reibuma. Ka nu tahda waloda par kapu-kalninu jo plafchu ruhmi atrada, ka ka neweens newareja eedroschinatees pa naktim gar mineto kapu-kalninu drohfschi slahgaht. Zeenigo lastataj? ja tew gaditohs pa minetu zetu lihds Magasinas-krohgam brault, tad tu redseht it tuwu pee zeka deesgan leelu, bet wezu mahju ar sakritufschu juntu, wifoi ne-afkohptu un ka atstahtu. Schi mahja agraf bija kaserna saldateem, wehlah teefas mahja pagastam, tagad par dshwi atwehleta nabageem. Schi war latra briedi sakrist ka sfahds. No schejeenes par kahdu semaku eeleju tu ari redseht S. pilssehtinu. Pirms pilssehtinu nebuhst safneedste, tewim ka faultais „augstais kalns“ par eewehroschanu preelisch azim sfahwehs. Minehts kalns

ir eeslehts weenā pušē no Gaujas upes un oštrā pušē no purvja jeb pļavas. Šis kalns ir garatāšh kā wellwehts ar lihdseņu kalna wirsgala lihdseņumu. Kalna wirsgala lihdseņums fneedsāhs lihdš 460 fohsus garumā un 13 fohsus platumā. Pahrschā kalna gala lihdseņumu jeb pahrschē wellwehts wirsu garnisti eet zeksch. Zekam no abahm pusehm stahw preedes. Kā teita stahsta, tad schis tā nosauktais augstais kalns agratōs kara-laitōs tizis no saldāteem fanests par flansti pret eenaidneekem. Gadus desmitus atpafat schis kalns wairaf weetās tita fšepeni raktis un mellehts, tā probtams, laifam pehz kara-mantahm jeb naudas. Kas melleja un waj to atrada, naw finams, tilai lah-rigo naudas razeju bedrites wehl tagad tur redsamās.

Pilsfektinu safneegufcham, ja ne wairaf, tad tomehr buhs finah, tā pilsfektina pefbejōs gaddōs ir fahhta ufzelt un teel fahhta „Sarkantals.“ Schis wahrds fihmejāhs uf kalnu pee pilsfektinās. Pilsfektinu gruntejoh tita atrasti zilweku kauli, pahrschē kureem truhstī tuwakū finu. Tapat ūtu zemā lahds fainneeks, sem ehrebege pagrabu radams, irafa wairaf zilweku kaulus, ari pirkstu kaulus, tur dahrgs grebšens atradahs. Bes tam wehl lahds weetās ir zilweku kauli israkti par leezibu, tā agratōs laitōs schē bes eewehrojama hm breesmahm naw bijis.

Zeenigee laftaji nekaunosees, tā beigās no muhsu tuwakas fainneetes Sinohles lahdu wahrdinu peelifschu. Sinohle ari atrohahs Gaujas upes malā. Kā stahsta, tad tur agraf muhsu klosteris stahwejis. Pagahjuschā rudeni Sinohles muhschās pagalmā lohtus stahdoht irafa zilweku, kas bijis stahwu eeraktis, tilai lahds 2 pehdas semes bijis wirs galwas.

Gauja, tā jaw minehts, pawafarōs pahrschūst un nereti ledus Sinohles diwejōs tildōs pahrschē Gauju fapreeschāhs, tur tad Sinohlei breesmas draude. Weens no fcheem tilteemzir dšrnawu tils jeb flehgums, kas pagahjuschā pawafari no ledus un uhdena gandrihs tita nopohstihis, zaur to finams lohti leela stahde notā, neween flehgums daubs fpehla pagehreja, bet ari malschana ar 4 gangeem un sahgeschana nostahjāhs pelniht. Schihs dšrnawas tils drihsumā gatawas un tanis ruhmes atradihs wllnas lafischana, wehpschana u. t. pr. Lahds dšrnawas, tā Sinohle, pa Wldsemi tilai retas useetamas. J. Muhrneeks.

Drušinas is dšihwes.

Zilweka dšihwe lihdstinajāhs upei, kura zaur seedofchahm pļawahm un afahm klintim, zaur jantahm puku lejahm un bailigem mescheem, pahrschē almineem un grueltfcheem, pahrschē kalneem un lejahm nemitebamāhs zauri tel. Weetahm tā ir plata, dšita un klufa; weetahm tā ir schaura, sella un strauja. Putodama un schahbdama tā atfhtāhs pret klintim un almineem; — lehni un kluff tā fpehlejāhs ar jahli un pukitehm. — Weetahm, krahbdama tā muhs beedina winas tuwumā stahwoht; weetahm, kluffu fšchurkfoht, tā muhs laipni aizina pee tahs nosehtees un atweldfinatees. — Tā ari ir zilweka dšihwe!.. Daschs no rai-fschē un ruhpehm nelo nesin; wiafch dšihwo laimigi un bes behdahm. Turpreti daschs ar gruhtibahm un flumjahm fawu leelato dšihwes daku pawada. Weens staiga lihgfmodamees par puku lejahm un flaišteem seedineem; ohts eet peelufšs un no-flumis klupdams un kridams par almineem un dadfcheem. —

Daschs falihzis un noguris strahda un publejāhs, ar fahpehm un fweedreem, bet tomehr mas labumu un preeku zaur to pawah; turpreti daschs lepni pazekāhs, to pet un neewā un pehdigi wina majumu few peefawina. — Behrninfeh pee tehwa jeb mahtes rohkas ejoht tel tezinus, jo fohteem tas teem newar lihdš tikt; tam jaw ir jamahjāhs gruhtibas pazeest. Fannellis fšreen fšreeschus un zere drihs jaw laimes paradišē nolkuwis; — bet fahpigi tas peewitāhs! — Wif wina faldee un jaullee fapni daschreis' isnihts un pasuhd; — wifas wina zeribas isput tā pelawas. Daschreis tas panah to, pehz tā ir ilgi zihntiees un publejees. Wiafch to fater ar abahm rohlahm un tura zeeti; — bet laime ir nepastahwiga! — Wina rohkas nogurst un tas gruhti nopuhfamees, notufšs to palaiſch.

Stuhla Fahnis.

Gewehrojami notikumi.

- 13. Februari 1700tā gadā Riga teel pa aštotai reifai no fawees nota Pochu-Saltschu kara-fpehla sem generala Fleminga apfehgereta. Kara-fpehls tuwojāhs Riga, bet teel zaur to atturehts, tā Ridsineeki Dawgawas ledū isfehrt platu grahwī. 1812tā gadā Rigas pilsfehthas atflehga teel uf Wifu-augstalo pawehli rahtei nonemta un lomandantam nodohsta. 1817tā gadā atnahl pirmāis lufis. Schini gadā lihdš 6tam Nowemberim atnahja 1764 lufi un aifbrauja 1745.
- 14. Februari 1329tā gadā Rigas pilsfehthas teel pa oštrai reifai apfehgereta no Eberharda v. Monheim. 1576tā gadā Rigas pilsfehthas fuhthas pee (Wahzu) Keifara Malsmiliana fuhthaus, lai winam laimes nowehl, tā tizis par Pochu lehninu, un lai pee tam isluhdshāhs, tā Riga teel par brihwu andeles pilsfehthu. 1700tā gadā Pochu-Saltschu kara-fpehls eenem Kobernu flanstes; firmāis lomandants Wldsteins teel ar wifsem faweeem saldāteem fawangohhts. 1813tā gadā pilsfehthas rahte dabuhn Wifaugstalo fchehlafstibas grahmatu, tā par apfehgereschanas laitu ufzizigi ifturejufehs. 1863schā gadā ūbr-Rigas nama-ihpafschueeki fapulzejāhs sem konfulentā Erasmus wadiſchanas, lai waretu kredites beedribu dibinah.

W a d o h m s.

Schlinkus, defas u. t. pr. warohht wifu labati no tam pawafah, tā muhschās tohs ne-apmehta un tahxpi tanis ne-eroohnāhs, tad tohs ihf greehtōs falmu elkēdōs eeseel un tur usglaba. Ari fchahda usglabafchana elkēdōs israhdiufsehš deriga pret peleh, jo peles elkēdōs nemih.

Ari tas par derigu atfihis, tā fšipeās audekku kulēs fchlinkus, defas u. t. pr. eeseel un tad wehšā, newis millā weetā ufstax, tur putneem un peleh naw nelahda peetifschana.

Widbedams rebaktors Ernst Plates.

Sludinafchanas.

Lai 22. Februari fch. g. tils eefch landfogiet-teefas pee 1. nobalas tabs iam tohymanu felin Alefanderam Schmidiam, kurfch konkurf kritis, peederigas, fchepat aif Daugawas pee weza leghera plāfchā sem laulu polizejas Nr. 132 atrohdoſchāhs ehlas wairafschlitajem pahrdohthas, tā: 1 dšihwojama mahja, 1 fšegu flais, 1 ratu fchluhnis, 1 ledus- un faktu-pagrabs, 1 pirts, 1 fchluhnis, tā ari 5²³ pubraweetu leels aramas semes gabals.

Klahtafas finas dabonamas pee konkurfes-turatora

ndwokata J. Bienemann,

Rigā, fchluhnu-eelā Nr. 14. 1

Optihritajs

teel mellehts Limbahōs. Zapeetejāhs pee polizejas fulaina Braun, 2

Zaur fcho fmoju, tā es Raunā un Rehten muifchā fawās ahrfes darifchanas April meh-nesi heigfchu. 2

Raunā. Dr. med. K. Wolferz.

Rigas Drugu-teefas pafes-ekspedizija

dara zaur fcho finamu, tā no 5. Februara fch. g. fahloht, pafu apgabafchana Wldseemes pagafu loh-jektem wifās nedelas deenas, til ismehht fefibee-nas un krohnafwehtbeenas, no pulst. 9-10 no rihth turpat, t. i. Rigas pilē 2 tr. angli, notis. 1

Walkaszirteji

war Faltsemal muifchā (Sigulbas brandis) tuhlin darbu dabuh. 1

„Wldseemes gubernu awifchu“ Nr. 16 atrohahs fchahds fludinajums:

Immobilijas pahrdohfchana.

Imā Merzi 1879, pehpufd. pulst. 1 tils pee Keifariſtas Rigas pilsfehthas bahrinu-teefas tā no ne-laita fchēenes fšrohdermeiftera **Bornh Mendelowitzsch** **Grifehof** atfahthā, tepat Imā Iwar-ali Mafl. ūbr-Rigā, **Elifabete-eelā** sem pol.-Nr. 0/193, 52 atrohdoſchā dšihwojama ehla ar ziteem **seederumem**, sem teem pahrdohfchanas terminā (in termino licitationis) nofajziteem nolihgumeem, no kureem tilai peeminami, tā wairafschlitajam 10 proj. no fohlitāhs sumas tuhlin pee teefas ja-ematfā, — wairafschlitāhā pahrdohthā.

Rigas rahtufi, 5. Feb. 1879. **Paul Stamm**, bahrinu grahmatu-webejs.

Kaleju selti,

Tas labi proht šrahbaht, teel meleti Mašt. Ahr-
Rigā Jaun Reisu-eelā Nr. 8.

Neprezejees dahrsueeks

ar labahm leezibahm war weetu dabudt Awotu mui-
schā pee Straupes stanzijas, Wilsēmē. 2

Weens prezejees jeb nepreze- jees dahrsueeks

war ar labahm leezibahm Wilsēmes Jaunpils mui-
schā, tur filtas augu-mahjas neteel turetās, no 17.
Merza šh. g. weetu atrasi un ir tamdeht Behrsu m. pee
tureenes leelunga deht notaiššchānas jāpeeteizahs. 1

Gohdigs sehns, 2

turam patiltohs par bekeri un konditoru ismahžitees,
war peeteitees pee bekermeistera Dslar Sāröder,
Mašt. Ahr-Rigā Jaun- un Smilšchū-eelū stuhri N 48.

Kahda seewa,

atraitne beš behrneem, tura jaw ir benejuse un war
labās leezibas-sihmes ufrāhdih, war tahdā masā sa-
milljā weeglu derneštu atrasi. Klahatalas sinas da-
bujamas Ernst Plates driku-nomā. — Peeteitees
war til tahda, tā augšchā minehts.

Kehlscha,

las wahrschānu labi saproht, tā ari isweizigs fu-
lainis, abi ar labahm leezibas-sihmehm, war peetei-
tees Weismanu muischā pee Behsim. 2

Skoblotajs,

tas ari

štrihwera amatu

proht west, ir waijadšigs no šh. g. Durgem Paibš
pagaslam (Muhšenes draudšē).

Ladeht škoblotaji, las šcho weetr grib peenemt,
tohp vsajzinati us 5. Merz šh. g. pulst. 10 pr. p.
ar fawahm leezibas-sihmehm pagasta teefas-namā,
pee notaiššchānas atnahht.

Lohne pastahw eefšh semes mehtribas.

Paibš pagasta waldbā, tai 29. Janwari 1879.

Pag. wezalais: **N. Bodneel.** 2

Mahja

us ismatšchānu ir pahrdohdama
Riter-eelā Nr. 115. 1500 rbl. no Ši-
poteku beedribas un apdrohschinata
uguns-apdr.-kafē par 4060 rbl. 1

Teel pahrdohčas 2 mahjas

par mehrenu zenu Alesfandera wahrtu tuwumā Nr.
166. Zapeeprafa bohde. 3

Labs Jelgawas aplohka-seens,

lahdi 600 birtawu, ir pahrdohdams Jelgawas Ahr-
Rigā leelā Almin-eelā Nr. 13, cebraufschānas weeta.

Wihnušis,

tas jaw 25 gadus pastahw, wairatu fabriku tuwumā,
ir ishrejams. Ari tani pašchā namā atrohdaš leela ce-
braufschānas weeta. Klahatalas sinas Mašt. Ahr-
Rigā leelā eelā Nr. 133.

Wihnušis,

tas atrohdaš Jelgawas Ahr-Rigā masā Lehger-
eelā Nr. 31, ir ar wišu inventaru, leebus-pagrabu
un leelu dšihwotki ishrejams. Klahatalas sinas turpat.

No 23. April šh. g. tiks kartušchā muischās

seme

(Rigas kreisē un Ritaures bašn. dr.) dakās no 24
līhš 72 puprow. us renti idohsta. Kolihguni
ir snahht dabujami pee muischās waldbā. 2

No zensures atwehlehts. Rigā, 16. Februari 1879.

Drisehtis un dabujams pee bishchū- un grahmatu-drišetaja un burtu-lehjeja Ernst Plates, Rigā pee Behtera bašnijas.

J. W. Grahmana

kantohris un laukšaimneezibus mašchinu pastahwiga isstahde
atrohdahs tagad: **Ceksch-Rigā Kahrlu- un masahs Statu-eelas**
stuhri pretim Jelgawas un Tukuma bahnušim. 2

Spilwes seenu,

las ir falsch un no pirmās sortes, ari Šajors no-
fauzams, pahrdohd Štonman muischā. 1

Praulenes Aissalneckos pahrdohd ihsti labu balto šihrupu

par 10 šap. mahrs., tapat ari dāschābas zitas prezes
par wislehtato zenu. **N. Pommer.**

Nurmis muischā,

Sigulbas bašn. dr., ir pahrdohdami:
2 štrigi is Arensburgas (weens melns un ohtes
šchimelis), 1 kaleschā, 1 turwāhgi, 1 Behsu wahgi,
1 apsegtas lamasas (šibitka), 1 masas lamasas, 1
wesumu-ragus, 1 febli ar jahjameem ribteem, 2
Angl. širgu-leetas. Zapeeprafa pee muischās pah-
waldbā. 1

Safu (Weefen) pagastis idohs 7. Merzi 1879
buhwes darbu weenas nahlamu pawafar buhweša-
mas jaunās

škohlas mahjas

no keegeleem. Ohla buhs 15 afes gara un 6 afes
plata ar frontpihšū un šchindela jumta. — Amat-
neeki, las wišu buhwes darbu ar faweeem šrahd-
neekem un pagasta materialu grib usnemt, teel us-
ajzinati, augšchā minetā deenā Safu pagasta waldbā
šapulžetes; no padrešchita tiks labās leezibas un
300 rubt. š. šalogs pagehreti. Plans ir pee-pagasta
wezala eestatams.

Safā (Weefen) kursemes gub. Jaunjelgawas apr.,
tai 8. Februari 1879.

Pagasta wezalais: **M. Breht.**

Štrihw.: **N. Straufs.** 2

škohlas buhwe

taps tani 24. Februari no rihta Zeswaines walstis
mahjā škohla. Nemeschi (zimermani) ar labahm
leezibahm war tani deenā šcho darbu usnemt.

Walstis wezalais: **S. Ritter.**

Tai 9. Aprili 1879 no rihta šahloht un ja wai-
jadšigs buhtu, ari nahlošchā deenā, tiks

Sunteschu muischā

wairafschlitajam pret tuhliu škaidru malsu pah-
dohts: darba- un štaka-štrigi, lumeli 4, 3, 2 un 1
gad. wezi, wišū pa leelāi dafai Šgaunu fugas, šlau-
zamas gohwis, no Wahšemes westas un pašchā
audsetas Angler fugas, 2, 1 1/2 un 1 gad. wezi teli,
bult no wisada wezuma, wišū Angler fugas, un
lahdas gohwis no jauttas fugas. Tad wehl žuhlas
no Schleswigas fugas un lahdas lammwooll aitas
un jehtri.

Pahrdohčas

teel par dāudž lehtalahm zenašm wilnainas un
pušwilnainas apgehrtu drabnas, seemas meh-
telš, pawafaras paletoti un lectus-meh-
ti pee

Reinh. Roesch,

Ceksch-Rigā Kalku-eelā Nr. 6, Ballina namā.

5 sortes labas filkes,

kaulu miltus, supersofjatu, šahli pahrdohd eewidū
Kalk-eelā Rires cebraufschānas bohde Wezais Wils-
semneeks 2

M. Ahsol.

Sawu pilnigi apgahdatu

šihku- un tehrauda-prezu krahjumu

peedahwaju zaur šcho
attalpahrdeweju fung.

Ar zeenišchānu

G. Schönfeldt,

Rigā leelā Sinder-eelā Nr. 15.

Rigas Patw. beedriba.

- 1) Šwehtdeen 18. Februari pulst. 4 špež pūš.
Konzerre. Peezās pirmās rindās 75 šap., zitas
rindās šahle 50 šap., lošchās un galerijā 25 šap.
Behrneem 40 šap., 25 šap. un 15 šap.
- 2) Tai pašchā deenā pulst. 8 1/2, waf. **halk.** Bei-
gas pulst. 3 r. Beedribas ruhmes taps šlehtas
pulst. 4 rihta. — **Witetes** beedreem un dabwahm
50, weeseem **Neridseenekeem** 75 šap. — Beedru
lahries ja-ufrahda.
- 3) **Birndeem**, 19. Februari, pulst. 9 waf. gada-
šwehtti ar gohda-walstiti. Galda-lahries malka
150 šap., dabmas par ee-eešchānu uš galeriju
25 šap. **Preešschneeziba.**

Kommerzes uguns-apdrohschinaschānas beedriba Peterburgā.

Agenti:

E. Wieprecht un beedris

Rigā Palejas-eelā Nr. 2, pee Dohmes ganga.

Rigas preešschpilšchitas apdrohschina-
schānas-beedriba. Wišpahriga šapulže
peektdeen, 23. Februari 1879, pulst. 6 waf., leelaha
gilbes apafschēja šahle.

Deenas lahrtiba:

- 1) Kehskinummu pahrskats par 1878;
- 2) **Kewidentu** šinujums;
- 3) **Cestahschānāns-naudas** pamastinaschāna un 1
- 4) **Weshleschānas.** **Pahrwaldiba.**

Beribas beedriba

usajzina fawus beedrus, tuzi wehl beedru lahries
preešch 1879. gada naw issehmušchū, tabš pašchās
latrā šwehtdeenā no pulst. 2 — 4 beedribas ruhme
preti nemt. **Preešschneeziba.**

Sonatana beedribas

preešschneezibas un komitejas lohžellus šwehtdeen tai
18. Februari pulst. 4 uš febrdeschānu pilnigi fa-
nahle eeluhš **Preešschneeks.**

No polizejas atwehlehts.